

Motion till riksdagen 2005/06:K434

av **Monica Green (s)**

Barns åsikter i statliga utredningar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att regeringen i alla direktiv till statliga utredningar som rör barns och ungdomars liv bör säkerställa att barns egna åsikter hämtas in genom direkta kontakter med barn och att barns synpunkter tas i beaktande.

Motivering

Vi vuxna är ofta övertygade om att vi kan tala för barn utan att behöva lyssna på vad de själva tycker. Avsaknaden av barns egna röster är tydlig i både ideell och offentlig verksamhet. Barn har rätt att fritt uttrycka sin mening och har rätt att bli hörda. Det är en central del i FN:s konvention om barnets rättigheter.

Barn som växer upp under svåra förhållanden är inte passiva offer för sina omständigheter utan ständigt i färd med att försöka finna strategier för att överleva. Barn som saknar tillräckligt stöd av sina föräldrar söker sig ofta till andra vuxna i sin närhet. Undersökningar visar att barn sällan berättar om svåra erfarenheter, men när de väl väljer att göra det vänder de sig till personer som de litar på och har förtroende för. De väljer vuxna lyssnare med omsorg. För att kunna hjälpa barnen är det nödvändigt att vara lyhörd för deras åsikter och erfarenheter och att skaffa sig kunskap om deras egna överlevnadsstrategier och nätverk.

Inom kort avslutas arbetet i den statliga kommitté som haft i uppdrag att ta fram ett underlag till en nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården i Sverige. Trots att kommitténs arbete i allra högsta grad berör barn saknades barns egna röster i kommitténs arbete. Rädda Barnen startade därför ett projekt för att familjehems- och HVB-placerade barn själva skulle kunna berätta om sina erfarenheter och ge förslag till förbättringar av vården. Resultatet presenteras i boken "Rakt från hjärtat – tankar och idéer från barn placerade i samhällets vård", som har delgetts utredningen.

Fel! Okänt namn på

Avsaknaden av röster från barn i beslutsunderlag som rör barn är inte unik för kommittén för den sociala barn- och ungdomsvården. Barns egna erfarenheter saknas ofta i utredningar och beslutsunderlag som rör barns situation. Det bekräftas bland annat av Riksrevisionen som i sin rapport Barnkonventionen i praktiken (RiR 2004:30) visat att barns perspektiv ofta inte vägs in i beslut som rör barn. Det är inte acceptabelt. Barn har rätt till inflytande och delaktighet, och deras tankar, erfarenheter och synpunkter bör därmed alltid inhämtas genom direkta kontakter med berörda barn och ungdomar. Riksrevisionen pekar också på vikten av att återkoppla till berörda barn och unga. Det är inte godtagbart att man frågar barn och sedan inte bryr sig om vad de tycker.

Även Barnombudsmannen har pekat på bristen på inflytande för barn. Av myndighetens undersökning Rätten att komma till tals framgår att det finns många grupper av barn som inte får göra sin röst hörd.

FN:s kommitté för barnets rättigheter påtalar i sin granskning av hur Sverige förverkligar barnkonventionen (2005-01-28) att en del barn och unga känner att de inte har något reellt inflytande över frågor som rör dem i samhället. FN-kommittén rekommenderar den svenska regeringen att se till att alla beslut som rör barn innehåller information om hur barns synpunkter har hämtats in samt i vilken utsträckning de har tillgodosetts.

Regeringen bör i alla direktiv till statliga utredningar som rör barns och ungdomars liv säkerställa att barns egna åsikter tas in genom direkta kontakter med barn och att deras synpunkter tas i beaktande. En möjlighet skulle kunna vara att slå fast detta i kommittéförordningen. Formerna för barns och ungas inflytande får inte medverka till att cementera och befästa redan existerande utanförskap. Strävan bör därför vara att inkludera och ge möjligheter till så många som möjligt att delta, än att de som deltar ska ha ansvar att representera alla barn och ungdomar eller specifika grupper.

Stockholm den 29 september 2005

Monica Green (s)